

Viri: gobe.si V prilogi je opisanih le nekaj vrst, več lahko najdete na tej spletni strani.
slike Z. Stropnik, B. Tratnik: Gobe naših krajev, Pixabay, Maja F. Komar

DED, GABROV

Leccinum griseum, *L. pseudoscabrum*
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: spoznamo ga po drobno zgubanem, okrasto rjavem klobuku, po mesu, ki na zraku močno počrni in po tipičnem rastišču pod gabri, najraje pa uspeva na gozdnih obronkih v travi.

KLOBUK: 3-12 cm, sprva polkrožen, nato stožčasto izbočen, vse bolj sploščen, vendar ni blazinast, ostane rahlo stožčast, površina je hrapavo nagubana, okrasta, rjavkasta, pri starih gobah svetlejša, v sušnem obdobju pa rada razpoka.

TROSOVNICA: luknjičasta trosovnica je najprej belkasta, kasneje rumeno sivkasta, cevke so tanke, dolge, pri betu skoraj proste, luknjice na pritisnjenih mestih potemniijo.

BET: 7-15 x 1-2 cm, valjast, poln, trd, proti dnu je polagoma malo širši, belkast, sivkast, okrast, hrapavo luskat, pri starih gobah postanejo luske črnkaste.

MESO: belkasto, na zraku sprva rahlo rožnato, nato posivi, počrni, staro je mehko, prijetnega vonja in okusa.

TROSI: 10-20 x 4-7 µm, vretenasti, gladki, trosni prah je tobačno rjav.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod gabri, na robu gozda v travi, od poletja do pozne jeseni, zelo pogosto.

DED, BREZOV

Leccinum scabrum
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: ima svetlo ali temno rjav klobuk, črnkaste luske na betu, meso na prerezu ne spreminja barve, z železovim sulfatom ($FeSO_4$) reagira oz. postane sivo modro, raste pa pod brezami, po čemer je tudi poimenovan.

KLOBUK: 5-10 cm, sprva polkrožen, nato se počasi širi in postaja vse bolj nizko izbočen, blazinast, zametast, suh, gladek, siv, sivo rjav, rumeno rjav, star obledi, kožica pa nikoli ne razpoka.

TROSOVNICA: luknjičasta trosovnica je najprej bela, kmalu postane sivkasta, cevke so dolge, pri betu krajše, luknjice so drobne in s starostjo močno potemniijo.

BET: 8-15 x 1-2 cm, valjast, poln, trd, proti dnu je polagoma nekoliko odebeljen, hrapavo luskat, s temno rjavimi ali črnkastimi luskami, star postane precej vitek.

MESO: belkasto, sivkasto, v klobuku postane precej mehko, v betu je trdo, pri starih gobah olesenelo kot pri ostalih dedih, z železovim sulfatom reagira sivo modro, ima prijeten vonj in okus.

TROSI: 13-20 x 5-6 µm, podolgovati, rumenkasti, trosni prah je tobačno rjav.

RASTIŠČE: raste v listnatem gozdu pod brezami, poleti in jeseni, razmeroma pogosto.

BREZOV TUREK

Leccinum versipelle
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: spoznamo ga po rdeče oranžnem ali rumeno rjavem klobuku, po sivih luknjicah in po črno luskinastem betu, ki je v dnu običajno modrikasto zelenkast. Raste že pomladi pod brezami, po čemer je tudi poimenovan.

KLOBUK: 8-15 (20) cm, najprej polkrožen, izbočen, s širjenjem postaja sploščen in blazinast, gladek, polsten, oranžno rdeč ali rumen, včasih je tudi rjav, kožica pa visi preko roba.

TROSOVNICA: luknjičasta trosovnica je sprva belkasta, nato sivkasta, luknjice so že od vsega začetka sive, drobne, okrogle, pri starejših gobah postanejo nekoliko svetlejša in večje.

BET: 10-15 x 3-15 cm, že v začetku valjast, poln, trd, včasih nekoliko betičast, proti vrhu ožji, precej mesnat, belkast in pokrit s črnimi luskami, z rastjo beta so luske vse bolj redke, dnu pa je pogosto zelenkasto ali modrikasto.

MESTO: belo, na prerezu postane rahlo rdečkasto, vijoličasto, v dnu beta pa modrikasto zeleno, je prijetnega vonja in okusa.

TROSI: 13-16 x 4-5 µm, vretenasti, podolgovati, trosni prah je tobačno rjav.

RASTIŠČE: raste pod brezami, skupinsko ali posamično, že v maju pa vse do pozne jeseni, razmeroma pogosto.

DEŽNIK, ORJAŠKI

Macrolepiota procera
SAPROFIT

ZNAČILNOST: je največji med dežniki in od tod ime orjaški.

KLOBUK: 10-26 cm, sprva jajčast, kmalu se polkrožno razširi, nato zravnna, na temenu pa ostane topa, rjava grba, ki je skoraj gladka, proti robu je pokrit z vse bolj redkimi, rjavimi kosmiči ali luskami, podlaga je svetlejša, vlaknata, od roba pa visijo kratki ostanki veluma.

TROSOVNICA: lističi so gosti, široki in debeli proti hrbtu, beli, pri starih gobah postanejo rjavkasti.

BET: 20-40 x 1-2 cm, valjast, votel, proti dnu razširjen, gomoljasto odebeljen, vse do širokega dvojnega obročka pa pokrit z rjavimi, marogasto razporejenimi luski.

MESO: belo, vlaknasto, žilavo zlasti v betu, vonj in okus ima po lešnikih.

TROSI: 15-20 x 10-13 µm, prosojni, elipsasti, z oljnimi kapljicami, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, zlasti ob robovih v travi, na gozdnih travnikih, pogost, od sredine poletja pa vse do pozne jeseni.

UPORABNOST: Surov je škodljiv. Pri nas je že v navadi, da ga cvremo z drobtinami na dunajski način, žal se rad prepoji z maščobo. Kadar uživamo dežnike, ne pijmo alkohola!

GOBAN, JESENSKI (JURČEK)

Boletus edulis
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: spoznamo ga po vlažnem, lepljivem klobučku, včasih je precej temno rjav, tako da je tudi meso pod kožico klobuka rdečkasto rjavo obarvano, redko pa je površina povsem gladka.

KLOBUK: 5-25 cm, polkrožen, izbočen, ko se zravnna, postane blazinast, rahlo gubast, bolj ali manj rjav, na robu svetlejši, vedno vlažen, lepljiv, pri starih primerkih je koža lupljiva.

TROSOVNICA: je iz cev in sprva belkasta, cevke so precej dolge, z lahkoto jih odluščimo od klobuka, sčasoma porumenijo in končno pozelenijo, enako se spreminjajo tudi luknjice, ki so sčasoma vedno večje.

BET: 5-12 x 2-6 cm, sprva trebušast, nato betičast, proti dnu je debelejši, pri starih gobah postane valjast, trd, poln, bolj ali manj rjav in preprezen z mrežico.

MESO: belo, na zraku postane rahlo rjavkasto, trdno, prijetnega vonja in okusa, pod kožico klobuka je rahlo obarvano.

TROSI: 14-17 x 4.5-5.5 µm, vretenasti, gladki, trosni prah je olivno rjav.

RASTIŠČE: pod listavci in iglavci, posamično ali v skupinah, poleti, največ pa jeseni, pogosto gosto.

GOBAN, LEPONOGI

Boletus calopus
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: je enake oblike kot vražji goban (Boletus satanas), razlika je le v rumeni trosovnici in bolj grenkem okusu.

KLOBUK: 5-15 cm, mesnat, polkrožen, nato razprt in vbočen, siv ali rjavkast, gladek, suh, s podvihanim robom.

TROSOVNICA: debela, sestavljena iz navpičnih rumenih cev, luknjice so majhne, goste in okrogle, rumene, stare zelene, pri dotiku se obarvajo zeleno modro.

BET: 5-15 x 4-6 cm, poln, trden, v sredini zadebeljen, pri cevkah rumen, navzdol pa z bolj ali manj rdečo mrežico, redko ves rdeč.

MESO: belo ali rahlo rumenkasto, na prerezu modro zeleno, trdo, s kiselkastim vonjem in grenkim okusom.

TROSI: 10-15 x 5-6 µm, vretenasti, olivno rumeni, trosni prah je olivno rjav.

RASTIŠČE: raste pod različnim drevjem, pri nas pogost, od poletja do pozne jeseni.

STRUPEN! Povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Ni smrtno nevaren.

GOLOBICA, MODRIKASTA

Russula cyanoxantha
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: imenovana je po modrikasto zelenkastem in lisastem klobučku, ki ima bele in prožne lističe, bel bet, ki je včasih vijoličasto nadahnjena, je milega okusa

KLOBUK: 5-15 cm, najprej izbočen, s podvihanim robom, kmalu je na osredju udrt, obrobje se zravnja in pri starih gobah nekoliko dvigne, kožica je gladka, v vlažnem vremenu lepljiva, modrikasto vijoličasta ali zelena in se da olupiti na obrobju.

TROSOVNICA: lističi so beli in imajo modrikast odsev, so gosti, pripeti na bet, prožni in se na pritisk zlepijo.

BET: 4-10 x 1-3 cm, valjast, poln, v dnu zožen, bel, skoraj gladek ali pa podolžno zguban, včasih je modrikasto ali vijoličasto nadahnjena in dokaj prožna.

MESO: belo, pod kožico klobuka rahlo rožnato, na zraku nekoliko posivi, je precej prožno, skoraj brez vonja, ima pa prijeten okus.

TROSI: 6.5-10 x 5.5-6.5 µm, izolirano bradavičasti, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod listavci in iglavci, od začetka poletja pa vse do pozne jeseni, zelo pogosto.

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska, pripravna za najrazličnejše jedi in za konzerviranje, zelo okusna je hitro pečena na plošči. Golobicam pred uporabo kožico olupimo.

GOLOBICA, BLJUVNA

Russula emetica
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: sprva je polkrožna kot vse golobice, kasneje razprta rdeča gobica z belimi lističi in belim betom, ki po uživanju povzroča želodčne težave, predvsem bljuvanje in po tem je poimenovana.

KLOBUK: 3-5 cm, vzbočen, nato zravnjan z nekoliko udrtim osredjem, rdeč ali rožnat, gladek, kožica je svetleča in lupljiva.

TROSOVNICA: lističi so snežno beli z modrikastim nadihom, gosti in pripeti na bet.

BET: 3-6 x 0.6-1 cm, valjast, poln, nato z vatasto sredino, bel in precej lomljiv.

MESO: belo, sočno, prijetnega vonja in zelo ostrega oz. pekočega okusa.

TROSI: 8-10 x 6-7 µm, jajčasti, bradavičasti, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, predvsem na višinah, na močvirskih tleh, od pozne pomladi pa vse do prvega snega, pogosta.

STRUPENA! Obstaja več različkov bljuvne golobice, tudi s klobukom nad 10 cm premera, bolj ali manj rdečih barv in so vse pekoče in strupene. Nekatere vrste golobic imajo rdeč klobuk, a ne pečejo na koncu jezika in te so običajno užitne.

GOLOBICA, OLIVNA

Russula olivacea
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: je največja med golobicami, pestro obarvana tudi z olivnimi odtenki, po čemer je poimenovana, ima debele in lomljive lističe

KLOBUK: 7-20 cm, sprva polkrožen, nato zravnjan, udrt na osredju, različno obarvan, karminasto rdeče rjav, z olivnimi odtenki na osredju ali pa po celem klobuku, zrnato žametastega izgleda, nebleščeč, lisast in precej debelo mesnat.

TROSOVNICA: lističi so sprva blede rumenkasti, nato okraški, so sprva srednje gosti, pri starih gobah razmaknjeni, široki, debeli, krhki, žilnato povezani in pripeti na bet.

BET: 4-10 x 1.5-4 cm, valjast, raven, poln, trd, znotraj postane mehak, površinsko je skoraj gladek, poprhnen, bel ali rožnat, običajno je vinsko rdeče nadahnjena.

MESO: belo do rumenkasto, krhko, s šibkim vonjem po sadju, milega okusa po lešnikih, s fenolom se obarva vinsko rdeče.

TROSI: 8-12 x 7-9 µm, jajčasti, igličasti, trosni prah je rumeno okraški.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod bukvami in smrekami, poleti in v začetku jeseni, razmeroma pogosto.

SUROVA STRUPENA!

GRIVA, ZLATA

Russula cyanoxantha
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: imenuje se po zlato rumenih končičih vejic, ki se razraščajo iz številnih vej, združenih v betu trosnjaka grivaste oblike.

KLOBUK: 6-12 cm visok in prav toliko širok trosnjak je krepak in raste iz beta, ki je belo rumen in se v obliki črke U razrašča navzgor v veje in le te v vejice s končiči zlato rumene barve, ki se končujejo na vrhu z 2 zobcema, vejice imajo gladko površino, star dobi okrato rjavo barvo.

TROSOVNICA: trosna plast je na površini vejic, trosni prah pa je okrast.

BET: 3-4 cm visok in 3-5 cm debel, kratek in krepak, belo rumen, razraste se v številne veje v obliki črke U.

MESO: belo, čvrsto, prijetnega vonja in okusa.

TROSI: 11-15 x 4-5.5 µm, podolgovato eliptični, bradavičasti, trosni prah je okrast.

RASTIŠČE: raste v iglastem in listnatem gozdu, poleti in jeseni, pogosta.

UPORABNOST: **užitne so samo mlade gobe**, uporaben je mesnati del beta brez vejic in sicer v manjši količini, saj večje količine gob in tudi stare gobe delujejo odvajalno. **Stare gobe obledijo in so podobne drugim grivam, ki so STRUPENE.**

JEŽEVEC, RJAV

Sarcodon imbricatus
MIKORIZNA GLIVA

KLOBUK: 6-25 cm širok, 2-5 cm debel, sprva izbočen s podvitim robom, kasneje sploščen, včasih v sredini vdrt, površina pri mladi gobi je drobno nakosmičena, kasneje prekrita z dvignjenimi in v koncentričnih krogih razvrščenimi luskami

TROSOVNICA: trosovnico tvorijo navpične bodice, ki so 5-10 mm dolge in goste, sprva sivo bele, pozneje rjave in so poraščene tudi po betu.

BET: 5-8 x 1.5-3 cm, kratek, čokat, trd, neenakomerno debel, poln, rjave barve kot klobuk.

MESO: umazano bele barve, trdo, žilavo, pozneje postane mehkejša in sivo rjavo, nekoliko trpkega okusa, mlade gobe imajo prijeten vonj po začimbah, stare pa neprijeten.

TROSI: 7-8 x 5-5.5 µm, elipsasti, površina je drobno bradavičasta, trosni prah je rjav.

RASTIŠČE: raste v iglastem gozdu pod smrekami in bori, posamično ali skupinsko, pozno poleti in jeseni, precej pogost.

UPORABNOST: Mlade gobe so užitne, če jim odstranimo bodice in luske ter jih prekuhamo, stare gobe so grenke, žilave in neuporabne. Tudi druge vrste ježevcev so neužitne.

KOLOBARNICA, ZIMSKA

Tricholoma portentosum
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: spoznamo jo po lepljivem, vraščeno vlaknatem sivem klobuku in po rumenčih lističih ter betu, raste pa pozno jeseni, tudi po prvih slanih ali prvem snegu.

KLOBUK: 5-10 cm, najprej polkrožen, zvonasto izbočen in nato zravnšan, s široko grbo ali brez nje, vlažen lepljiv, vraščeno in žarkasto vlaknat, črtast, sivih do sivo rumenkastih odtenkov, kožo zlahka olupimo iz klobuka.

TROSOVNICA: lističi so sprva beli, nato sivkasti in z rumenkastim odtenkom, so široki, razmaknjeni in izrezano pripeti na bet.

BET: 6-12 x 1-2 cm, poln, valjast, rahlo ukrivljen, proti vrhu deloma ožji, bel, vlaknat, gladek, star pogosto z rumenimi odtenki in proti vrhu nekoliko luskat.

MESO: belo, nežno, pod kožico klobuka sivkasto, prijetnega in milega okusa, z vonjem po moki.

TROSI: 5-6 x 3.5-5 µm, elipsasti, prosojni, neamiloidni, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste pod listavci in iglavci, v mešanem gozdu, zlasti pod bori, v velikih skupinah, pozno jeseni in v začetku zime, razmeroma pogosto.

UPORABNOST: užitna. **Nepoznavalci jo lahko zamenjajo z drugimi koprenkami, ki so tudi strupene!**

KOPRENKA, POLJSKA

Cortinarius orellanus
MIKORIZNA GLIVA

KLOBUK: 3-8 cm, sprva polkrožen, kmalu razprt in zravnian ter široko grbast, z rahlo dvignjenim temenom, na obrobju tanjši, vedno suh, lisičje rjave barve in prekrit z rjavimi, zrnatimi luspicami.

TROSOVNICA: lističi so podobnih barv kot klobuček, razmaknjeni, široki, debeli in pripeti na bet, v starosti rjavi.

BET: 4-8 cm visok, razmeroma tanek in širok 5-10 mm, vretenast, poln, medeninasto rumen ali rjav, vlaknat in gladek, rumena koprena je komaj vidna.

MESO: rumeno in rjavkasto, pod kožico klobuka rjasto, ima vonj po redkvici, nima pa izrazitega okusa.

TROSI: 8-12 x 5-7 µm, mandljeve oblike ali elipsasti, rahlo pikasti oz. bradavičasti, trosni prah je rdeče rjav.

RASTIŠČE: raste na toplih krajih, v listnatem in mešanem gozdu, na poljih med travo, pozno poleti in jeseni, pri nas je razmeroma pogosta.

ZELO STRUPENA! Povzročča orelaninski sindrom. Prva bolezenska znamenja se lahko pojavijo šele čez več dni ali tednov, posledica zastrupitve pa je odpoved ledvic. Ker so vse podobne gobe slabo raziskane, štejemo **koprenke za nevarne in neužitne gobe**. Koprenke so najbolj razširjen rod gob po svetu.

KRESILKA, BUKOVA

Fomes fomentarius
ZAJEDAVKA

ZNAČILNOST: goba je poličaste ali kopitaste oblike, trda površina pa ima polkrožne koncentrične pasove. Raste na bukvah in po tem je dobila ime.

KLOBUK: 10-60 cm širok trosnjak je poličaste ali kopitaste oblike, površina je sivo rjava ali siva in s polkrožnimi koncentričnimi pasovi, zunanji pas je najmlajši (prirastek) in je lešnikovo rjav ali svetlo rumen.

TROSOVNICA: je luknjičasta, cevke so dolge do 3 cm in rjasto rjave, rastejo v več plasteh, luknjice so majhne in okrogle, poprhnjene, sive ali svetlo lešnikove barve.

BET: ga nima, goba je priraščena na osnovo.

MESO: rjavo, plutasto, mehko, pod njim je plast cevk, nad njim trda, debela in na prerezu črno siva bleščeča skorja, brez značilnega vonja in okusa.

TROSI: 15-20 x 5-7 µm, elipsoidno zašiljeni, gladki, prosojni, trosni prah je svetlo citronasto rumenkast.

RASTIŠČE: raste kot parazit na listnatih drevesih, predvsem na bukvah in tudi na brezah, uspeva več let.

UPORABNOST: neužitna.

LISIČKA, NAVADNA

Cantharellus cibarius
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: pri nas uspeva več različkov navadnih lisičk, od bele, blede, oranžne do ametistne barve, spoznamo pa jo po letvičastih lističih, ki potekajo daleč po betu navzdol, proti robu pa so viličasto razcepljeni.

KLOBUK: 2-12 cm, sprva droben, polkrožen, nato izbočen s podvitim robom, kasneje se razpre in ima oster, valovit rob, osredje pa je pri starih gobah nekoliko vdrto, površina je gladka (luskata pa le pri luskati lisički), belkasta ali intenzivno oranžno rumena.

TROSOVNICA: gubaste letvice so razmeroma redke, oranžno rumene, potekajo polagoma po betu navzdol, proti robu pa se večkrat viličasto razcepijo in močno zgostijo.

BET: 3-7 x 0.4-1.5 cm, valjast, ukrivljen, poln, trd, proti dnu je običajno nekoliko ožji, gladek in enake barve kot klobuk.

MESO: belo, trdo, pod površino klobuka je rumenkasto, prijetnega vonja ter nekoliko pekočega in trpklega okusa.

TROSI: 8-12 x 5-7 µm, elipsasti, gladki, neamiloidni, trosni prah je blede rumenkast.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod listavci in iglavci, od začetka poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto, vendar v upadanju.

UPORABNOST: užitna, dobra.

MAVRAH, užitni SMRČEK

Morchella esculenta
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: raste pomladi, podoben je satju z globokimi udrtinami in med seboj povezanimi grebeni, ki pa so različnih velikosti, oblik in barv.

KLOBUK: 4-8 cm širok, okrogel, jajčast ali podolgovat, z rebrasto in jamičasto površino, okrasto ali sivo rjav, včasih skoraj bel ali pa precej temen, rebrasti grebeni so običajno svetlejši.

TROSOVNICA: nahaja se na zunanji površini klobuka v notranjosti jamic, kot pri večini **zaprotosnic** (Ascomycetes), je različnih barv, od belkaste, okraste, sive do črne ali rjave barve.

BET: 3-10 x 0.6-3 cm, različnih oblik, nekoliko debelejši proti dnu, votel, skoraj gladek, drobno zrnčast, svetlejši od klobuka in spominja na vosek.

MESO: belkasto ali voščeno okrasto, tanko in nežno, prijetnega okusa

TROSI: 8-20 x 10-12 µm, elipsasti, prosojni, gladki, v vsakem asku se nahaja osem trosov, trosni prah je brezbarven.

RASTIŠČE: raste ob potokih, rekah in v logih, včasih na travnatih področjih, pa tudi v gozdovih ali na vrtovih, samo pomladi, pogosto.

UPORABNOST: **Užitni samo kuhan.** Ker je podoben drugim **strupenim** hrčkom, ga raje **NE NABIRAMO.**

MLEČNICA, leskova ali pekoča

Lactarius pyrogalis
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: raste v sožitju (mikorizi) z leskami, njen pekoči mleček pa je bel.

KLOBUK: 4-10 cm, bledo sivkasto rjav, sprva izbočen, pozneje zravnani in z udrto sredino, rob je valovit in zavihan navzdol, na površini so komaj vidni in medli kolobarji, na otip je površina nekoliko mastna.

TROSOVNICA: lističi so okrasti, dokaj gosti, široko razmaknjeni, široko prirasli, včasih nekoliko poraščajo bet, mleček je bel in že majhna kapljica, ki se cedi iz drobljivega mesa, lahko povzroči v ustih pekoč in več ur trajajoč občutek.

BET: 3-7 x 0.5-2 cm, je krajši, bel do bledo siv ali okrast, dnu je pogosto zašiljeno, kriv.

MESO: okrasto, drobljivo, pekočega okusa, brez značilnega vonja.

TROSI: 6-8 x 5-6 µm, ovalni, bradavičasti, trosni prah je okrasto rumen.

RASTIŠČE: raste v listnatem gozdu, pod leskami, tudi na vrtovih, v gručah ali po nekaj

UPORABNOST: **neuzitna.** Na splošno velja, da so mlečnice z belim mlečkom neuzitne ali strupene.

SIROVKA, užitna

Lactarius deliciosus
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: je bledo oranžno okrastih odtenkov, redko pozeleni in je največja med sirovkami, ki so mlečnice, pri katerih se iz ran izceja oranžno rdeč mleček. Vse so užitne.

KLOBUK: 5-12 cm, sprva je na temenu raven in ima močno podvihan rob, z razpiranjem klobučka pa postaja osredje vse bolj udrto, površina je gladka, svetlo oranžna, okrasta, s temnejšimi kolobarji

TROSOVNICA: lističi so podobne barve kot klobuk, na ranjenih mestih komaj kje pozelenijo, so precej gosti, pritrjeni na bet, še bolj pa se zgostijo proti robu klobuka zaradi vmesnih lističev.

BET: 3-6 x 1-2 cm, valjast, kmalu votel, včasih v dnu ožji, enakomerno debel in raven, svetlo oranžen, pokrit s temnejšimi jamičastimi lisami in proti lističem je belo poprhnjen.

MESO: belkasto, bledo okrasto, na prerezu postane takoj oranžno zaradi mlečka, ki na zraku sčasoma obledi in ne spremeni barve, je rahlo trpkega okusa in ima prijeten vonj.

TROSI: rahlo elipsasti, grebenasto mrežasti, trosni prah je smetanove barve.

RASTIŠČE: raste skupinsko, običajno na obronkih borovih gozdov, v mahu in travi, pozno poleti in jeseni, pogosto.

UPORABNOST: užitna tudi presna, najokusnejša med sirovkami

MUŠNICA, RDEČA

Amanita muscarina
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: v začetku bela hrapava kepa s širšim dnoščem, ki se pri nadaljnji rasti napne in površinsko razpoka v piramidaste krpice, na rdeči gladki podlagi, ki pa jih pri vseh različnih ni. Razprte gobe so lahko orjaške, na visokem betu imajo kožast obroček.

KLOBUK: 8-20 cm, polkrožen, mesnat, nato zravnani in proti koncu z navzgor zavihanimi robovi, površina je rdeča in gladka, z belimi pikami, ki jih pogosto odplakne dež.

TROSOVNICA: lističi so beli ali rahlo rumenkasti, široki in gosti, z vmesnimi lističi ter se ne dotikajo beta.

BET: 10-25 x 1-3 cm, valjast, bel, proti dnošču širši, rahlo gomoljasto dnošče obdaja razcefran ostanek ovojnice, zastiralce je široko, belo in rahlo rumenkasto, star bet se zvotli.

MESO: belo, pod kožico klobuka rumeno, brez posebnega vonja in okusa.

TROSI: 9-12 x 7-9 µm, elipsasti, gladki, neamiloidni, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste v vseh gozdovih, od poletja do prvega snega, pogosta.

UPORABNOST: **strupena**. Zastrupitev je podobna pegasti mušnici (Amanita pantherina), povzroča panterinski sindrom - zastrupitev živčnega sistema, s kratkim inkubacijskim časom.

MUŠNICA, ZELENA

Amanita phalloides
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: sprva kroglasta kepica, ovita v gladko, belo, kožasto lupino ali velum, ki pri nadaljnji rasti na vrhu počni, iz razpoke pa se dvigne polkrožen klobuk na dolgem betu. Na njem je pod lističi kožast obroček ali zastiralce, gomoljasto dnošče pa obdaja lupina.

KLOBUK: 5-15 cm, polkrožen, nato zravnani, na kraju z dvignjenim robom, vraščeno vlaknatega videza, bel, zelenkast ali rumeno zelen, na robu svetlejši in gladkega videza. Zlahka ločljiv od beta.

TROSOVNICA: je na spodnji strani klobuka, sestavljena iz lističev, ki so beli ali rahlo zelenkaste nadiha, gosti, široki, neenako dolgi in prosti pri betu.

BET: 5-15 x 1-2 cm, raven, valjast, proti lističem nekoliko ožji, bel, pod visečim obročkom marogato vzorčast, z bolj grobo strukturo proti zadebeljenemu dnošču, katero obdaja prosta lupina. Star se zvotli.

MESO: belo, rahlo vlaknato, s sladkobnim vonjem in dokaj prijetnim okusom.

TROSI: 10 x 8 µm, elipsasti, gladki, amiloidni, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: pod različnim drevjem, najraje pod hrasti in kostanji, od poletja do pozne jeseni, v skupinah in posamično.

UPORABNOST: **smrtno strupena**. Potrebna je skrajna previdnost pri nabiranju golobic (Russula), kukmakov (Agaricus), kolobarnic (Tricholoma) in drugih podobnih gob. Pri Zeleni mušnici je pomembna kombinacija - lupina in obroček.

OSTRIGAR, BUKOV

Pleurotus ostreatus
ZAJEDAČKA

ZNAČILNOST: v naravi ga najdemo vedno pozno jeseni ali pozimi, običajno raste skupinsko na bukovem lesu, spoznamo pa ga po značilni školjkasti obliki z bolj ali manj stranskim betom.

KLOBUK: 4-10 cm, sprva izbočen, kmalu vse bolj školjkaste oblike, s stranskim betom, gladek, siv do sivo rjav, najprej s podvitim robom, kasneje pa postane obrobo precej valovito.

TROSOVNICA: lističi so belkasti, nato smetanove barve, gosti, ozki, potekajo navzdol na bet, zgoščeni so zlasti na obrobo zaradi vmesnih lističev.

BET: 2-6 x 1-2 cm, valjast, poln, včasih zelo kratek ali pa ga skoraj ni, bolj ali manj stranski, proti dnošču tanjši, bel, kosmat ali pa tudi gladek.

MESO: belo, trdno, staro precej žilavo, prijetnega vonja in okusa.

TROSI: 8-11 x 3-4 µm, vretenasti, gladki, neamiloidni, trosni prah je bel z lilastim odtenkom.

RASTIŠČE: raste skupinsko eden nad drugim najraje na bukovih štorih, pa tudi na lesu drugega drevja, umetno ga gojijo tudi na slami, v naravi ga najdemo samo pozno jeseni in pozimi, deloma tudi spomladi, razmeroma pogosto.

UPORABNOST: užitna, vsestranska goba, za uživanje so primerne le mlade gobe

PRAŠNICA, SENOŽETNA

Lycoperdon utriformis
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: je približno enako visoka in široka, prekrita s širokimi, piramidastimi bradavicami, pogosta na senožetih, kjer najdemo tudi preko zime velike čašaste ostanke, ki ne propadejo tako hitro.

TROSNJAK: 10-16 cm širok, kroglast, hruškast, spodnji del je malo raztegnjen v kratek, debel bet, površina je sprva belkasta, nato sivo rjavkasta, žametasta, razpoka v široke piramidaste bradavice, ki pri stari gobi včasih odpadejo.

TROSOVNICA: nahaja se v širokem delu trosnjaka, najprej trdna in bela, z zorenjem trosov pa porumeni, kasneje pozeleni in stara porjavi ter se spremeni v trosni prah, ki uhaja iz široke odprtine na vrhu gobe; meso trosovnice se imenuje gleba.

BET: je zelo kratek, debel, zožen proti dnu, kjer je običajno zguban.

MESO: belo, gleba je najprej bela, trdna, prijetnega vonja in posebnega okusa, meso v betu je žilavo in ne razpade.

TROSI: 4-5 x 5.5 µm, limonaste oblike, z debelimi stenami, trosni prah je rjav.

RASTIŠČE: na prisojnih travnikih in pašnikih, v lokih ali risih, pozno poleti in jeseni, razmeroma pogosto.

UPORABNOST: mlada užitna, dobra, dokler je meso trosovnice belo. Sterilni del gobe v betu in ovojnica nista užitni.

PRAŠNICA, BETIČASTA

Lycoperdon perlatum
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: je betičaste oblike, po čemer je tudi imenovana, glavati del je skoraj okrogel, na vrhu ima komaj opazno grbico, je vsa bela in pokrita s krhkimi igličastimi bradavicami.

TROSNJAK: 2-5 cm visok, 2-4 cm širok, lahko je tudi večji, je balonasto betičaste oblike, ovojnica je sprva bela, prekrita z nekoliko večjimi igličastimi bradavicami, okoli katerih so razporejene manjše, polkrožne bradavice, pri starih gobah postane površina okraško rjavkasta, iglice pa se hitro okrušijo.

TROSOVNICA: izpolnjuje ves glavati del gobe, je najprej bela, z dozorevanjem trosov pa gleba postaja rumenkasta, olivno zelenkasta in se končno spremeni v rjav trosni prah, ki uhaja skozi odprtino trosnjaka na vrhu.

BET: 1-4 x 1.5-3 cm, polagoma se širi od dnu navzgor, kjer prehaja v glavati, fertilni del trosnjaka.

MESO: belo, v betu je žilavo in mehko, gleba je sprva bela, krhka, prijetnega vonja in okusa, kasneje porumeni in dozori v trose.

TROSI: 3-4.5 µm, okrogli, bradavičasti, trosni prah je rjav.

RASTIŠČE: raste na gozdnih tleh, skupinsko, od pomladi do pozne jeseni, zelo pogosto.

UPORABNOST: užitna le mlada, dobra, ovojnico in žilav bet je treba odstraniti.

PRAŠNICA, STRUPENA NAVADNA TRDOKOŽNICA krompirjevka

Scleroderma citrinum (tudi *aurantium*)
MIKORIZNA GLIVA

ZNAČILNOST: je okrogla in grobo hrapava gmota, ki se v starosti na vrhu odpre, skozi odprtino pa uhajajo trosi, poimenovana je po trdi koži ovojnice.

KLOBUK: 3-10 cm širok in kroglast trosnjak je včasih podolgovat ali rahlo sploščen, z grobo razpokano rumeno rjavo površino,

TROSOVNICA: sprva je bleda kot debela ovojnica, ko pa začno trosi dozorevati, postaja vijoličasto črna, zreli trosi pa na koncu uhajajo skozi odprtino na vrhu trosnjaka.

BET: ni izoblikovan, trosnjak je povezan s podgobjem z rizomorfami.

MESO: gleba je pri mladi gobi trdna, svetla, kasneje razpade v trosno maso, vijoličasto potemni in je zelo odbijajočega vonja ter neznačilnega okusa.

TROSI: 8-13 µm, okrogli z bodicami, ki so med seboj mrežasto povezane in merijo 1.1-1.5 µm, trosni prah je črno rjav.

RASTIŠČE: raste na revnih tleh, v listnatih in iglastih gozdovih, od poletja do pozne jeseni, je najpogostejša vrsta v rodu *krompirjevka*.

UPORABNOST: neužitna do **strupena**

Med različnimi prašnicami ni strupenih vrst in so užitne, dokler je meso (gleba) še belo in čvrsto. Odstraniti je treba ovojnice in morebiten bet. Na navadni *krompirjevki* se rada naseli užitna zajedalska polstenka (*Xerocomus parasiticus*).

ŠTOROVKA ali MRAZNICA sivorumena

Armillaria mellea
ZAJEDAVKA

ZNAČILNOST: močno šopasta, s številnimi luskatimi sivo rumenimi klobučki, na dolgih, pri dnu zraščeni betih, ki nosijo pod lističi močan obroček.

KLOBUK: 4-10 cm, sprva polkrožen ali rahlo stožčast, s komaj vidno grbo, dolgo zapognjenim robom, ki se kasneje zravnja, obrobje najprej gladko, pozneje postane nazlebkano, proti temenu pa se dvigajo vse bolj goste luske, ki se dajo zlahka odstraniti,

TROSOVNICA: lističi so v začetku beli, stari rjavkasti, lisasti, srednje gosti in ozki, pripeti so na bet ali pa rahlo potekajo po betu navzdol.

BET: 5-15 x 1-2 cm, valjast, proti dnu zadebeljen, vlaknat, kosmičast, z močnim obročkom pod lističi, rumeno rjavih barv.

MESO: blede, prožno, v betu žilavo, prijetnega vonja in nekoliko grenkega okusa.

TROSI: 7-10 x 5-7 µm, gladki, svetli, neamiloidni, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste na lesu različnega drevja, tudi na sadnem drevju (npr. na češnjah), je nevaren parazit, uspeva od zgodnje do pozne jeseni, zelo pogosta goba.

UPORABNOST: surova škodljiva, strupi učinkujejo na prebavila, vendar se s kuhanjem (10 min) in odlito vodo odstrani. Poznamo več različnih vrst štorovk, za vse velja enako.

TINTNICA, VELIKA

Coprinus comatus
SAPROFIT

ZNAČILNOST: izredno luskat, jajčasto podolgovat, belkast klobuček je sprva skoraj pri tleh, vendar se kmalu visoko dvigne na dolgem betu, nakar se zvonasto razpre, od roba pa kaplja črn sok.

KLOBUK: 5-8 cm visok, 2-4 cm širok, dokler ima ovalno, jajčasto obliko. Površina je močno luskat vlaknata, bolj ali manj bela, luske rjavijo, zlasti na temenu, kjer tvorijo čop. Zvonasto razprt klobuk.

TROSOVNICA: sprva beli lističi so zelo gosti, polagoma postajajo najprej rožnati, nato črnkasti in se končno prično spreminjati v tekočino, ki raznaša trose.

BET: 10-25 x 1-1.5 cm, vitek, valjast, votel, svilasto bel, proti dnu nekoliko razširjen in korenasto podaljšan, blizu dnu pogosto najdemo obroček, ki pa rad odpade.

MESO: belo, nežno, v betu vlaknato, v klobuku mehko, milega in prijetnega okusa, nima izrazitega vonja.

TROSI: 11-13 x 6-7 µm, elipsasti, črni, trosnega prahu ni, saj trose v glavnem prenaša voda in insekti.

RASTIŠČE: uspeva na bogatih, organsko polnih tleh, skupinsko, na travnikih, vrtovih, v parkih ali ob poteh, povsod, kjer razpadajo organske snovi, od pomladi do pozne jeseni, zelo pogosto.

UPORABNOST: užitna le mlada, odlična, dokler so lističi še beli, paziti pa moramo, da je ne nabiramo na preveč onesnaženih tleh in v bližini intenzivnega avtomobilskega prometa.

UHELJ, UHATI DRHTAVNEŽ

Guepinia (Tremiscus) helvelloides
SAPROFIT

ZNAČILNOST: je želatinasto tresoča, rdeče obarvana goba, ki ima obliko uhlja in je po njem imenovana ali pa je bolj trobljasta, z močno podvihanim robom, raste pa blizu razpadajočih štorov iglastega drevja.

KLOBUK: 4-7 cm širok trosnjak je lijaste ali trobljaste ali celo uhate oblike, iz ene strani razprt vse do beta, skoraj gladke površine, živo rdeč ali rožnat in ima sprva močno podvihan rob, ki se tudi kasneje nikoli popolnoma ne zravnja.

TROSOVNICA: je zunanja površina trosnjaka, je rdeča, skoraj gladka, podolžno nekoliko zgubana in v starosti belo oprášena od trosov.

BET: 2-5 cm visok, debel 5-10 mm, sprva belkast, polagoma se širi proti vrhu in prehaja v trosovnico.

MESO: nekoliko svetlejšo od površine, želatinasto tresočo, elastično, v betu žilavo, posušeno je rdeče rjavo, prijetnega vonja in okusa.

TROSI: 9-12 x 4-6.5 µm, valjasti, prosojni, upognjeni, gladki, neamiloidni, s tankimi stenami, trosni prah je bel.

RASTIŠČE: raste na apnenčastih tleh, blizu ali na trhem lesu iglastega drevja, posamično ali v šopih, skupinsko, od poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto.

UPORABNOST: užiten, dober, užiten je tudi surov